

Så tuktas en arbigga på Malmö Dramatiska teater

– En komedi ska det vara – så långt det nu går! / Anette Norberg, regissör

Anette Norberg sätter upp *Så tuktas en arbigga* på Malmö dramatiska teater med 10 skådespelare. Hur tänker hon kring problemen med pjäsen och det hemska slutet?

– Jag tänker som jag tror många kvinnor gör, att det blir en tragedi, att hon tuktas och att pjäsen får sluta med hennes tal om att kvinnor ska underordna sig mannen och folks reaktion på det. Men jag har också tänkt att någonting ska hända med Petrucchio på slutet också. Han är splittrad och osäker när Katarina håller tal och det blir snarare så att båda blir ensamma igen på slutet; hon är tuktrad och kärleken mellan dem båda dör.

ANETTE NORBERGS IDÉ ÄR ATT DET I pjäsen ska leda till tragedi även om det inte är det från början. Hon menar också att det är viktigt för att få rätt 'fokus', speciellt när det gäller Shakespeare.

– Man kan inte låta det sväva ut och bli för allmänt. Man måste strama åt det för att få tag i kärnan. Det är en utmaning att göra en pjäs som *Så tuktas en arbigga*. Men en komedi ska det vara från början – så långt det nu går. Och det är det i första akten med sina lättvindiga repliker och sina förväxlingar. I andra akten skruvas det åt när Katarina kommer hem till Petrucchio och tuktningen börjar.

– På Shakespeares tid var det förstas jättekomiskt bara detta att en kvinna var så argsint. Och då skulle hon helt enkelt tuktas. Vi kan se lite av samma sak i gammal buskis med 'ragator' som står med brödkaveln i högsta hugg när mannen kommer hem. Det bygger på en gammal tradition som ska vara rolig, särskilt om mannen är rädd för kvinnan. Vi kan säga välkärring eller bitch, men det är inte lika roligt idag som då. Det blev förstas också annat på Shakespeares tid när ensemblen bestod av bara män, något som säkert gjorde det ännu roligare.

Repetitionsbild från Anette Norbergs uppsättning av *Så tuktas en arbigga*. Foto: Peter Westrup.

ANETTE NORBERG TYCKER INTE ALLS det fungerar att Katarina håller sitt tal ironiskt för att visa att det hela bara är ett spel. Hon tycker att det bara skulle legitimeras Petrucchios handlande.

– Och hur reagerar Petrucchio, när han i slutet ser hur Katarina har förändrats? Är han nöjd med det som har skett? Var det så han ville ha det? Är detta ett bra äktenskap? Idag anser jag att män och kvinnor måste hjälpas åt för att få till en förändring för att få ett bättre samhälle. Det blir lätt så ensidiga påhopp i media-

debatten om 'könskriget'. Sådant är bara enfaldigt och tråkigt. Man kastar skit på varann och till slut heter det att 'feminister är manshatare' i stället för att det handlar om rättvisa.

I ÖVRIGT SKA ANETTE NORBERG LÅTA tjänarna spelas av kvinnor, de har alltså gjorts om till kvinnoroller, så Grumio blir Grumia och Biondello blir Biondella.

– Det förstärker att kvinnor är de som tjänar och därmed är underlägsna männen. Särskilt bra blir det med kvinnliga tjänare under tuktningen hemma hos Petrucchio, eftersom de ser vad som händer utan att säga något.

DRAMAT UTSPELAR SIG I MODERN TID, berättar Anette Norberg. Miljön är Baptistas hotell i Padua där herrklubben huserar. Dessutom är det en manlig miljö med manliga attribut som biljardbord och bardisk.

– Det är intressant att nästan alla män är ensamma; de har inga fruar. De är antingen änkemän, som Baptista eller också är de på jakt efter en kvinna. I en sådan mansklubb tävlar man mot varandra. Det handlar även där om att vara bäst och vinna. Och gärna ska det vara pengar inblandade.

Repetitionsbild från Anette Norbergs uppsättning av *Så tuktas en arbigga*. Foto: Peter Westrup.

Anette Norberg har använt Britt G Hallqvists utgivna översättning av pjäsen från 1996. Ibland har hon tillsammans med dramaturgen Stellan Larsson ändrat lite, speciellt för att få Katarina lite snärtigare.

– Det är svårt det där, eftersom man i pjäsen säger att Katarina är så grov i mun. Vad är det som är grovt? Jo, hon

svär! Men att svära är ju inte *alls* grovt i våra dagar. Så det där måste man göra nånting åt. Vi har också strukit lite här och var så det är en lite nättare pjäs nu.

VAD GÄLLER PETRUCCHIOS och Katarinas första mötet tycker Anette Norberg att man inte ska få en känsla av att han bara spelar ett spel med henne.

– Det måste finnas en ömsesidig attraktion dem emellan. Då blir deras ordlek rolig, en sexuell lek som leder till att attraktionen blir ännu större. Om det inte vore så kan man ju fråga sig varför hon gifter sig med honom.

Intervju: Roland Heiel

Romeo och Julia på Örebro länsteater

Mellan 1982 och 2002 gjorde Läns-teatern i Örebro bara två Shake-speareuppsättningar. 2003 spelade man *Trettondagsafton* (i regi av då-varande teaterchefen Finn Paulsen) och i mars i år har man premiär på *Romeo och Julia* (regi av Fredrik Hiller).

Jag ringer upp teaterchefen Lars Johansson för att fråga vad det beror på:

– Jag har inte funderat på det. Men vi har haft en lång period då vi hade den profilen att vi spelade mycket nyskriven svensk dramatik. Nu försöker vi spela klassiker, och där är Shakespeare mästerlig. Sedan handlar det om ensemblens profil också. Nu har vi en ålderssammansättning som passar för många Shakespearepjäser. Å andra sidan kräver Shakespeare rätt stora resurser om man ska spela honom utan alltför många dubb-leringar.

Isabelle Moreau och Linus Lindman som Romeo och Julia. Foto: Börje Gustafsson.

Lars Johansson berättar att han med sin bakgrund som dramaturg har ett slags kärleksrelation till Shakespeares pjäser:

– Man kan inte låta bli att tycka om honom, han är den främste dramatikern jämte Strindberg. Framför allt önskar jag mig att några teatrar i Sverige skulle våga sig på de historiska dramer som sällan spelats här. Många är så aktuella, men det är bara *Kung Lear* och *Rickard III* som tas upp.

När jag frågar Lars Johansson om han har något speciellt starkt minne av en Shakespeareföreställning har han först svårt att erinra sig någon:

– Det är lite pinsamt, men jag minns mest alla tråkiga Shakespeareuppsättningar jag sett. Jag kan inte förstå att man misslyckas så ofta med hans komedier. Några av de bästa tolkningarna av dem har jag faktiskt sett på teaterhögskolornas slutproduktioner. Där satsar man inte så mycket på dekor och sådant utan spelar med lätthet, liv och lust.

– Vad som är så fantastiskt med Shakespeare är att han var en pragmatisk teaterman. Hans texter tillåter en väldig bredd i uttolkandet. Och Göran O Erikssons översättningar är så spelbara. Vår uppsättning av *Romeo och Julia* nu är ett inlägg i debatten om den stora klyftan som finns mellan den arabiska världen och den västerländska – öst och väst.

– Handlingen är placerad i ett Verona som är ett mellanting mellan 1500-tal, framtid och dagens Örebro. Personer-

na har nutidskläder med 1500-tals-ärmar och använder tidlösa vapen. Vi riktar oss mycket till gymnasiet och försöker skapa identifikationsmöjligheter för en ung publik. Ungdomar accepterar också en alternativ dramaturgi och alternativa formgrepp mycket lättare än den vanliga teaterpubliken på 40+.

Just som vi är på väg att avsluta samtalet kommer Lars Johansson ihåg en föreställning som han tyckte mycket om. Det var Örebro länsteaters uppsättning av *En midsommarnattsdröm* 1996. På den tiden arbetade han inte på teatern utan kom dit som publik:

– Där kom man åt någonting i texten som få teatrar vågar: ett slags sensualism. Den funkade också över alla åldrar, inte minst på grund av Kajsa Giertz koreografi.

Intervju: Kent Häglund

Linus Lindman och Isabelle Moreau som Romeo och Julia. Foto: Börje Gustafsson.